

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Σημειώσεις στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας

Αλέκα Μονεμβασίτου
Ελένη Πορτάλιου

Οκτώβριος 1999

Το θέμα είναι εξαιρετικά εκτεταμένο. Από την περίπτωση συνύπαρξης 3,4 κατοικιών σ' ένα οικοπέδο, μέχρι το κτίριο πύργος ή ουρανοξύστης, μιλάμε για συλλογική κατοικία.

ΧΑΜΗΛΗ ΔΟΜΗΣΗ

Ορίζεται με κριτήριο τη δυνατότητα προσπέλασης στις μονάδες κατοικίας χωρίς τη χρήση ανελκυστήρα (πλην για τις περιπτώσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες, αν η προσπέλαση δεν εξασφαλίζεται διαφορετικά). Εφ' όσον οι μονάδες οργανώνονται σε περισσότερα από ένα επίπεδα, η χαμηλή δόμηση αναφέρεται σε κτίρια μέχρι 4 (ή και 5 σε περίπτωση υπογείου) στάθμες καθ' ύψος. Πάντως ο μέγιστος αριθμός καθ' ύψος κατοικιών είναι 2. Στη χαμηλή δόμηση, συνήθως ένα τμήμα του υπαίθριου χώρου στο έδαφος αποδίδεται σε ιδιωτικούς κήπους – αυλές. Οπωσδήποτε μπορεί να επιτευχθεί μεγαλύτερη αυτονομία των τύπων - μονάδων, που θυμίζει τις περιπτώσεις ατομικής κατοικίας, καθώς οι προσπελάσεις μπορεί να είναι ανεξάρτητες ή να εξυπηρετούν μικρό αριθμό κατοικιών.

Στην περίπτωση της χαμηλής δόμησης εντάσσονται οι κατοικίες εν σειρά ή στοίχοι κατοικιών, τυπολογία πολύ διαδεδομένη που, όμως, σπανίζει στην Ελλάδα. Ένα ελληνικό παράδειγμα είναι τα προσφυγικά, από τις λίγες περιπτώσεις κατοικίας που σχεδιάζεται και παράγεται από κρατικούς φορείς.

Συλλογική κατοικία με μικρό αριθμό ορόφων και διαμερισμάτων έχουμε πολύ συχνά στην Ελλάδα με τα γνωστά «πανωσηκώματα». Υπάρχουν, φυσικά, και τα πιο σπάνια παραδείγματα συστέγασης με αυτοστέγαση μικρού αριθμού οικογενειών πάνω σ' ένα σχέδιο που φτιάχνεται εξαρχής. Αναφερόμαστε σε χαμηλή δόμηση όπου οι μονάδες αναπτύσσονται καθ' ύψος ή οριζόντια, ανάλογα με το μέγεθος του οικοπέδου και τους περιορισμούς στη δόμηση.

ΤΥΠΟΙ ΜΟΝΑΔΩΝ

Η συλλογική κατοικία οδηγεί σε τυποποίηση, κωδικοποίηση των μονάδων κατοικίας που διαμορφώνονται σε διάφορα μεγέθη ανάλογα με τον αριθμό των ατόμων και των χώρων. Η τυποποίηση οδηγεί σε κατασκευαστική πειθαρχία, στη χρησιμοποίηση καννάβων και ζωνών σε μεγέθη που προκύπτουν από το σχήμα και τις μορφές των επιμέρους χώρων. Οι ζώνες των τεχνικών εγκαταστάσεων λαμβάνονται επίσης υπ' όψη στο σχεδιασμό.

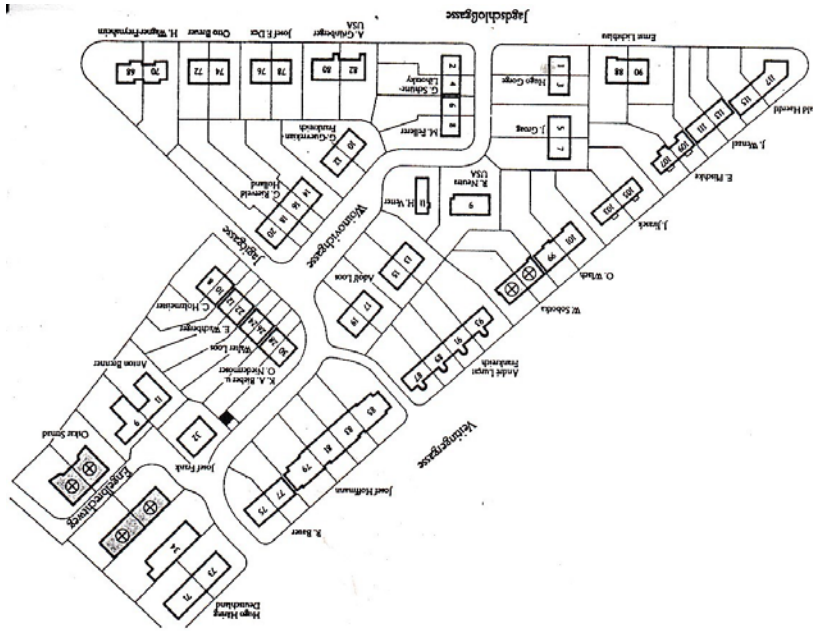
Η τυποποίηση και η πειθαρχία δεν σημαίνουν έναν αποκλειστικό τύπο για τις μονάδες ίδιου μεγέθους. Αντίθετα, η θέση σε σχέση με το έδαφος, ο αριθμός των ορόφων (ή ημιορόφων), η θέση ως προς την προσπέλαση, ο προσανατολισμός, οι θέες και ο υπαίθριος χώρος οδηγούν σε παραλλαγές τύπων ή και σε τελείως διαφορετικούς τύπους. Υπάρχουν όμως πάντα κοινά μέτρα, αναλογίες και σχέσεις μεταξύ των μονάδων ίδιου μεγέθους, όπως και διαφορετικών μεγεθών.

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΣΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

Συλλογική κατοικία σημαίνει συνύπαρξη οικογενειών και ατόμων σ' ένα κτίριο ή κτιριακό συγκρότημα. Κοινόχρηστοι χώροι είναι το υπαίθριο και οι χώροι κίνησης αλλά συχνά, ιδιαίτερα σε μεγάλα συγκροτήματα, συμπληρώνονται από κλειστούς χώρους (στάθμευση, συγκεντρώσεις κ.λ.π.). Με δεδομένο ότι κάθε μονάδα πρέπει να διαθέτει υπαίθριο ιδιωτικό χώρο (αυλή, βεράντα, ταράτσα, μπαλκόνι) έχει μεγάλη σημασία η ιδιωτικότητα των χώρων αυτών και ταυτόχρονα η επαφή τους με τους κοινόχρηστους χώρους. Το έδαφος που μένει ελεύθερο διαμορφώνεται και αποδίδεται σε κοινή χρήση. Ανάλογα με την περιοχή και το μέγεθος του κτιρίου, ένα τμήμα του εδάφους μπορεί να αποδίδεται σε ιδιωτικούς κήπους – αυλές.

Η σχέση του κτιρίου και των μονάδων με τον δρόμο ποικίλει ανάλογα με τον συγκεκριμένο τόπο. Σε δρόμο με κυκλοφορία αυτοκινήτων είναι επιθυμητή η απομόνωση, η στροφή των μονάδων στον εσωτερικό ακάλυπτο χώρο. Αντίθετα σε χώρους με περιορισμένη ή καθόλου παρουσία αυτοκινήτου, τα σπίτια συνδιαλέγονται στενά με το δρόμο. Το ύψος καθορίζει επίσης διαφορετικές σχέσεις των μονάδων με το δρόμο. Στο ισόγειο και τους ορόφους χαμηλά χρειάζονται ενδιάμεσοι χώροι – φίλτρα που απομονώνουν τις κατοικίες.

ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ, ΒΙΕΝΝΗ 1932

Hugo Haring

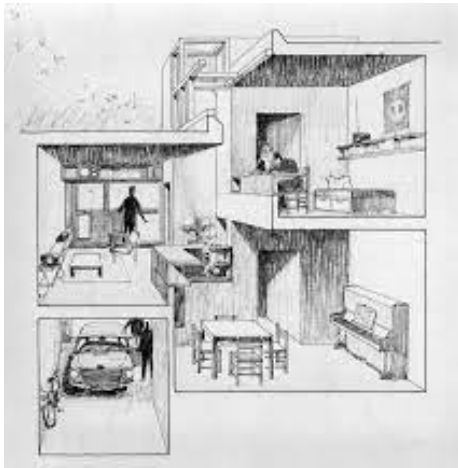
Arthur Grunberger

Gerrit Rietveld

Ernst Lichtblau

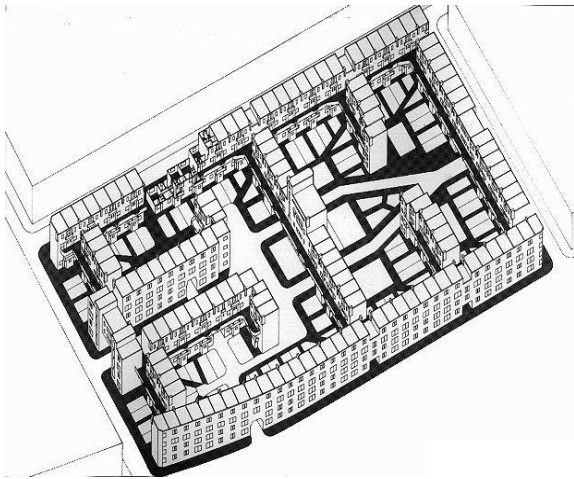
*Κατοικίες diagoon, Delft,
1967-70
αρχιτέκτων:
Herman Hertzberger*

Πολυκατοικία, Rue Franklin, Παρίσι 1903, αρχιτέκτων: Auguste Perret

Πολυκατοικία, Μόσχα 1928, αρχιτέκτων: Ginzburg Moses

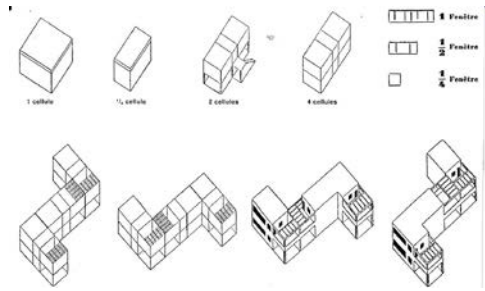

Οικοδομικό τετράγωνο Spangen, Rotterdam 1919-21, αρχιτέκτων: Michiel Brinkman

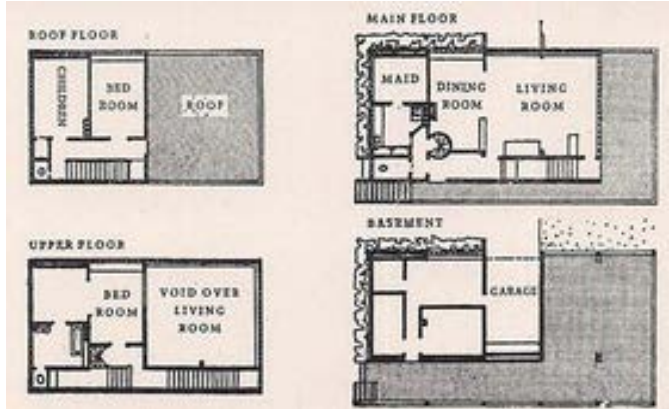

Διαμερίσματα στην Zomerdijkstraat Άμστερνταμ, 1934 αρχιτέκτονες: Zanstra, Giesen, Sijmons

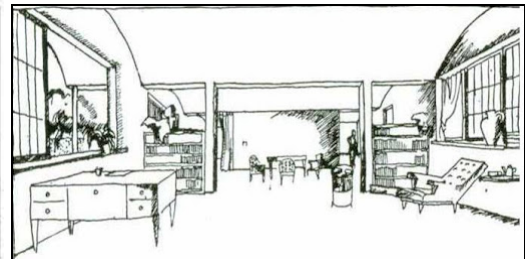
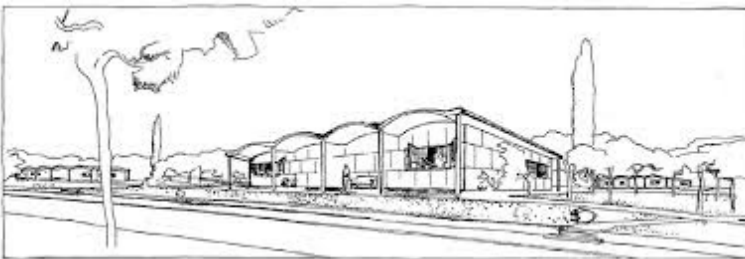
LE CORBUSIER: ΤΟ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΣΠΙΤΙ

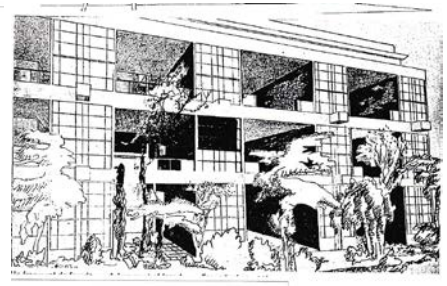
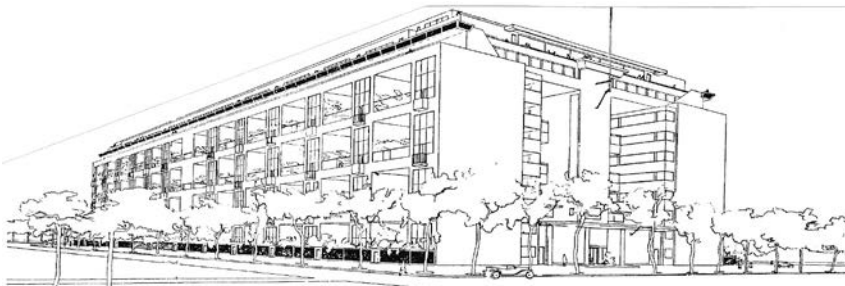
Pessac, 1925

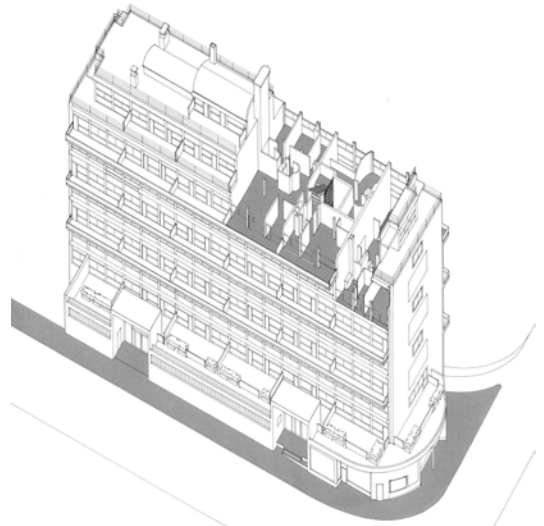
Κατοικία Citrovan, 1920

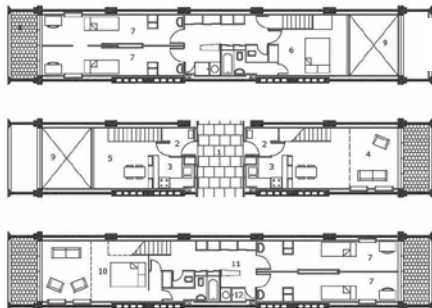
Κατοικία Monol, 1919

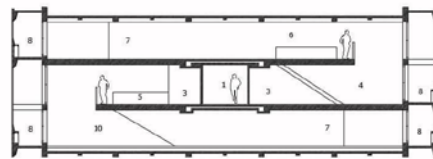
Διαμερίσματα – Βίλλες, Pessac, 1925

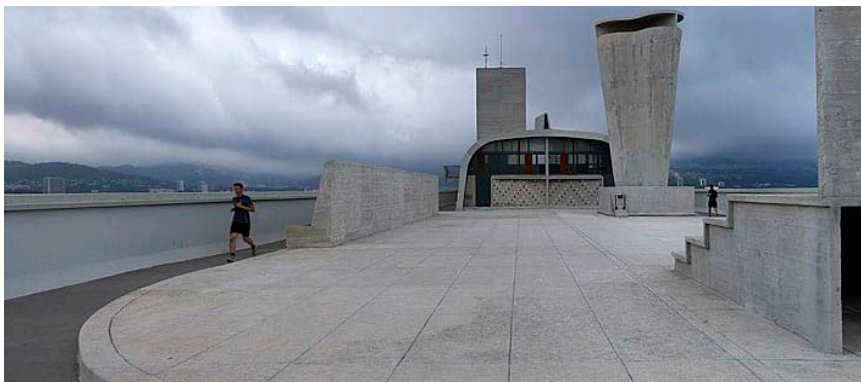
Πολυκατοικία «Clarte» Γενεύη, 1930-32

Μονάδα συλλογικής κατοικίας, Μασσαλία, 1947-52

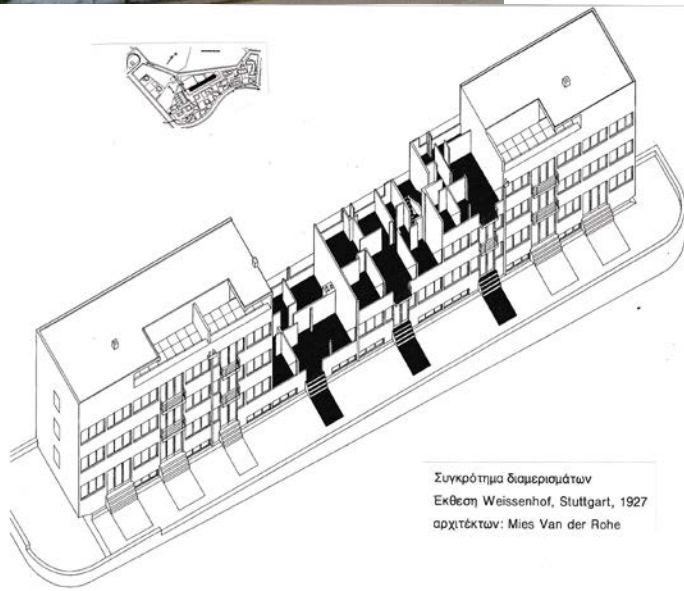
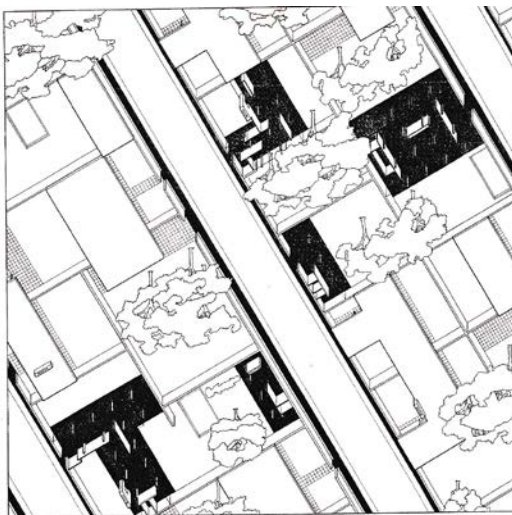

Marseille Room Unit, Le Corbusier: 1951 MYVS-A2 2006
Scale: 1:50

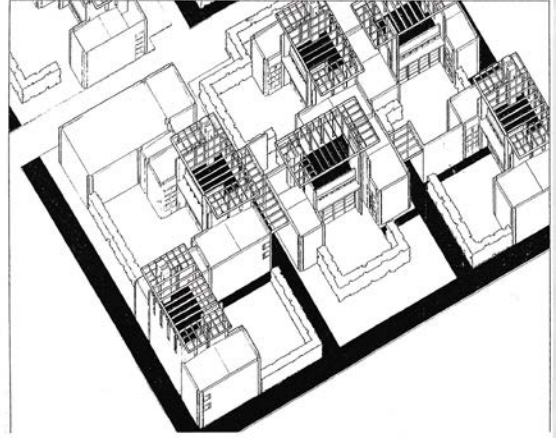

MIES VAN DER ROHE: ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ

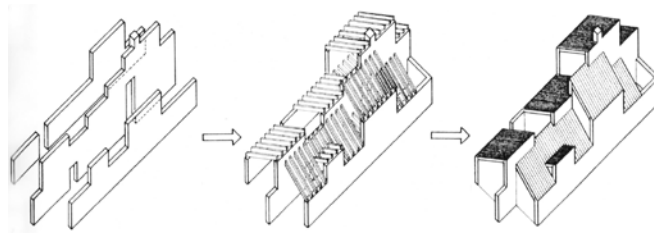
Έκθεση Weissenhof, Στουτγκάρδη, 1927

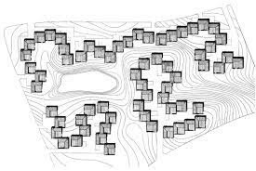
Περίπτερο για την παγκόσμια έκθεση της Βαρκελώνης, 1929

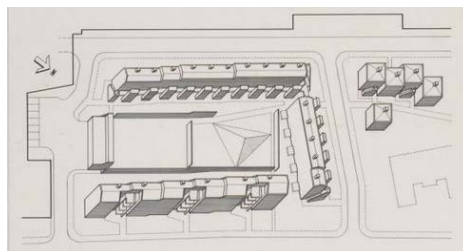
Rudolph Schindler, Κατοικίες σε σχήμα U, La Jolla, Καλιφόρνια, 1923

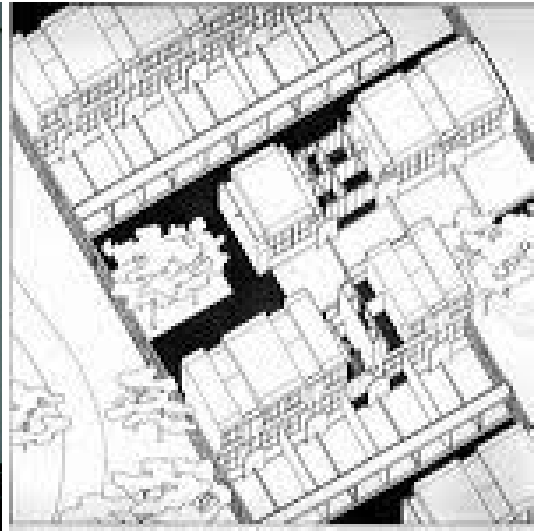
James Stirling, (Team X) Σχέδιο χωριού, 1955

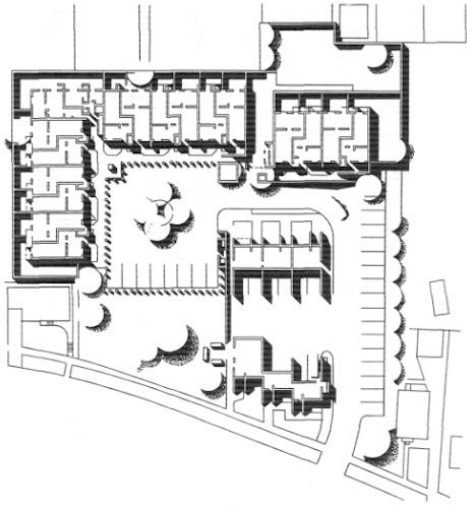
John Utzon, κατοικίες Kingo, Elsinore, 1956

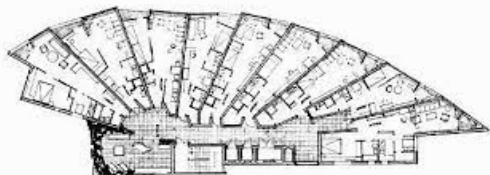
James Stirling, Jamew Gowan επανακατασκευή ενός λαϊκού τετραγώνου, Preston, 1957-59

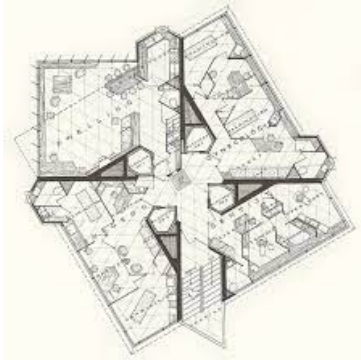
Kenzo Tange, κατοικίες εν σειρά Ichinomiya, 1961

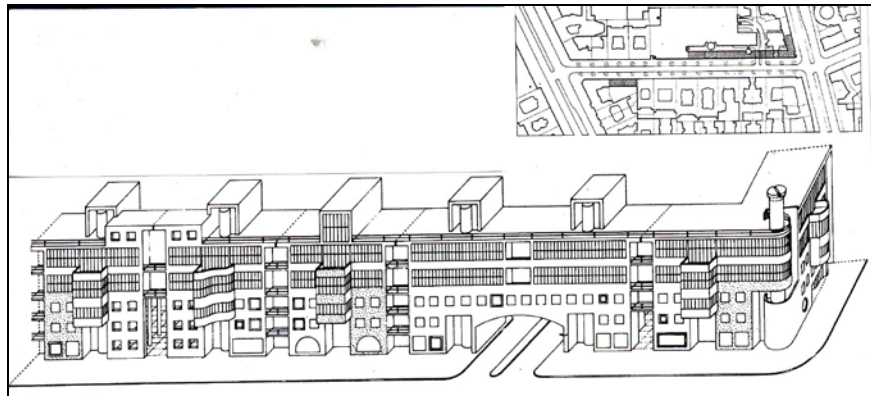
Louis Sauer, 34 μονάδες κατοικίας, New Haven, Connecticut, 1970

*Alvar Aalto, διαμερίσματα
Neue Vahr Bremen, 1958-1962*

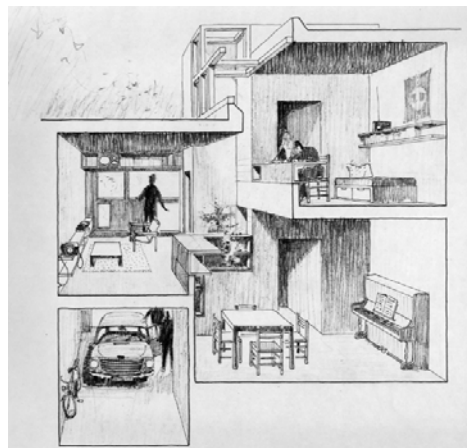

Frank Lloyd Wright, Πύργος Price Οκλαχόμα, 1953-56

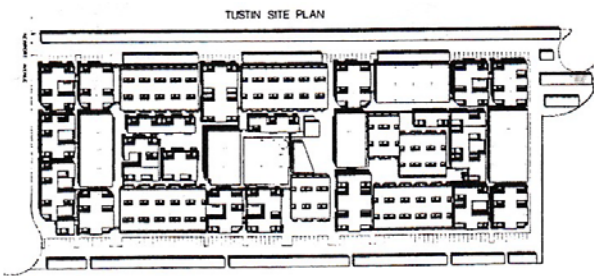

James Stirling και Michael Wilford, συγκρότημα κατοικιών Meineke Strasse, Βερολίνο, 1976

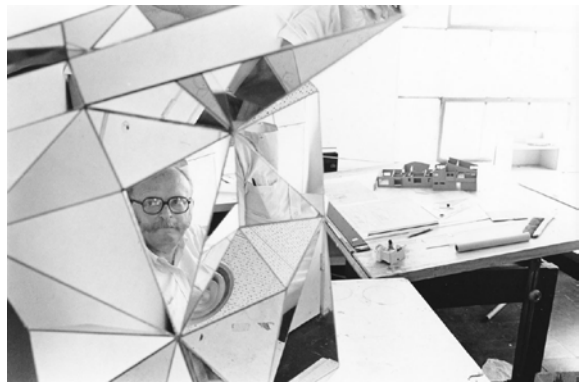
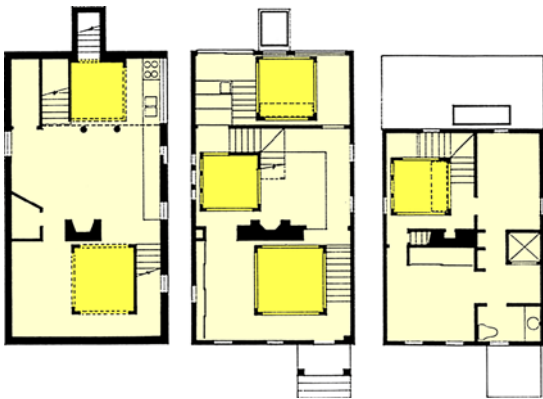
HERMAN HERTZBERGER ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ DIAGOON Delft 1967-70

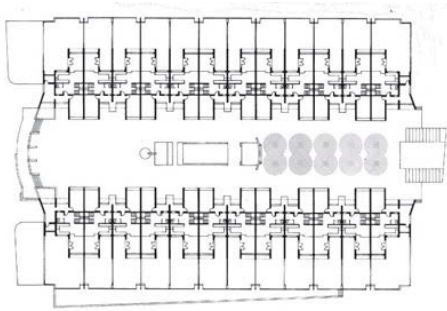

Backen Arrigon and Ross, 296 μονάδες κατοικίας Tustin, California, 1968

Charles Moore, 301 μονάδες κατοικίας, New Haven, Connecticut, 1970

E. Donato, C. Marti, R. Marti, 24 κοινωνικές κατοικίες, Igualada, 1981-84

Lucien Kroll, 24 κατοικίες χαμηλών εισοδημάτων, Indre et Loire, 1981-84

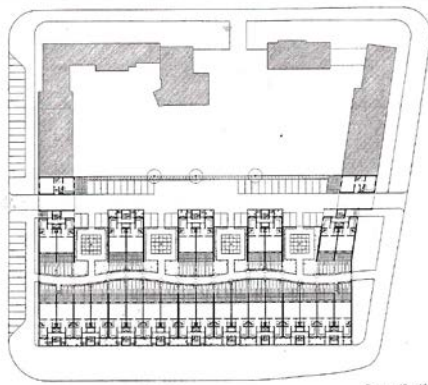

Photo ground / Ground floor

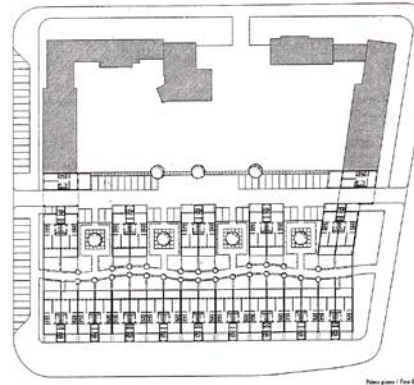

Photo ground / First floor

Photo section / Vertical section

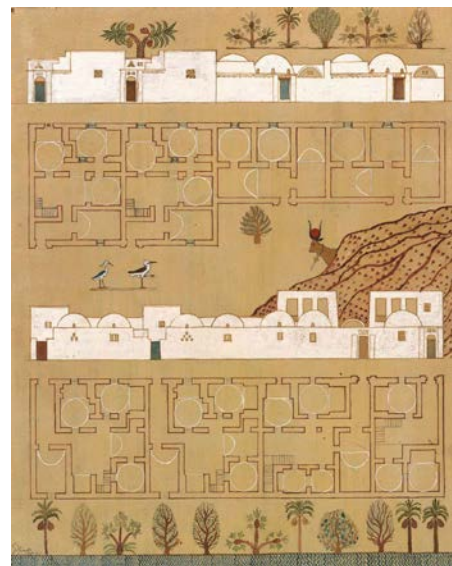

Photo section / First floor

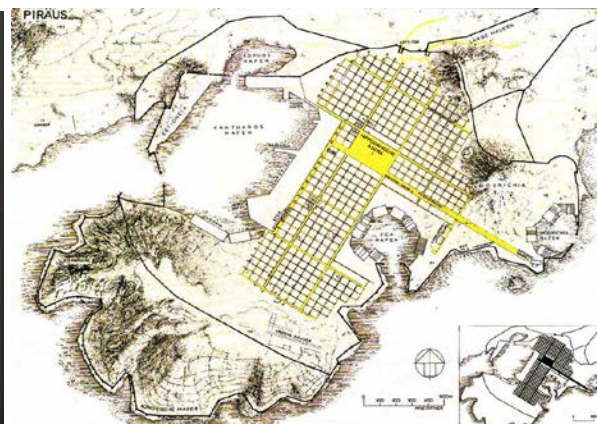
Ungers Oswald Mathias, κατοικία στην Lützowplatz, Βερολίνο 1983

*Pierre Gangnet, 69 κατοικίες
Guyancourt, Ville Nouvelle de
Saint Quentin en Yvelines,
1984-85*

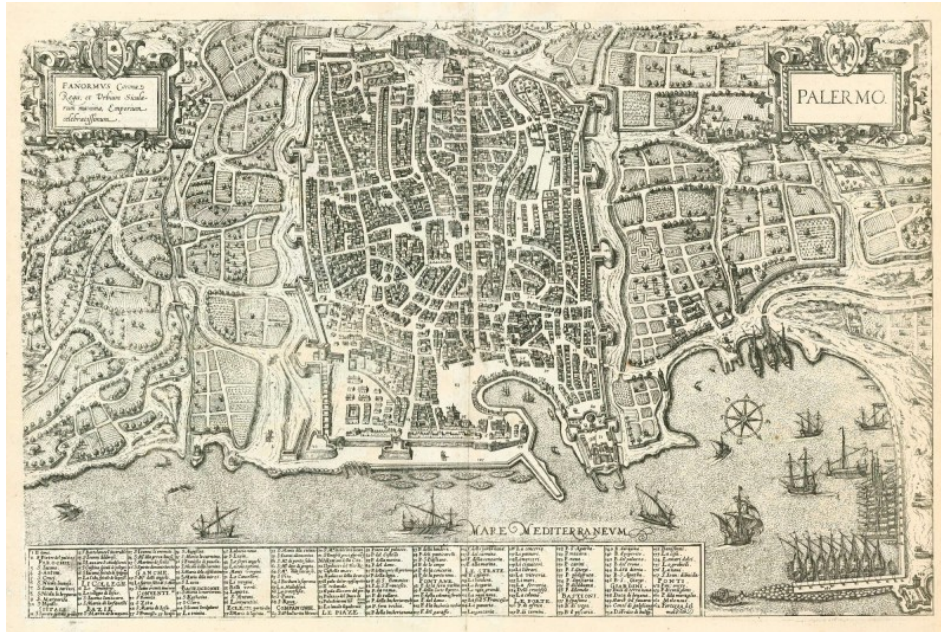
Hassan Fathy, χωριό Gournah, Δυτικό Λούζορ, Αίγυπτος, 1948

Η πόλη του Πειραιά και οι τύποι κατά την αρχαιότητα (κλασική εποχή)

Φλωρεντία, τέλος 15^{ου} αι.

Παλέριο, 1599

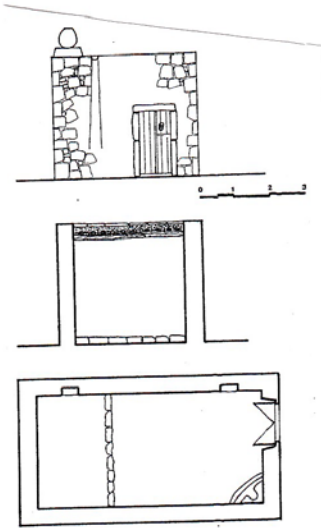

Παλέριο, αεροφωτογραφία της Via Maqueda (κάθετη γραμμή)

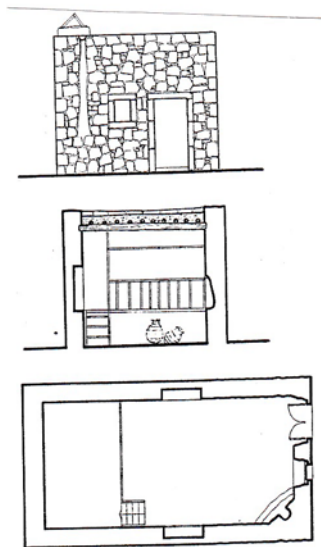
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΑΙΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

Κρητικό σπίτι

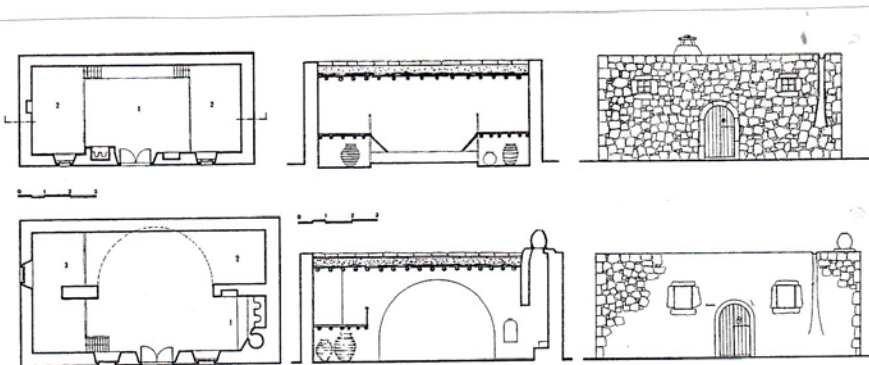

μονόχωρο στενομέτωπο κρητικό σπίτι

μονόχωρο στενομέτωπο καμαρόσπιτο

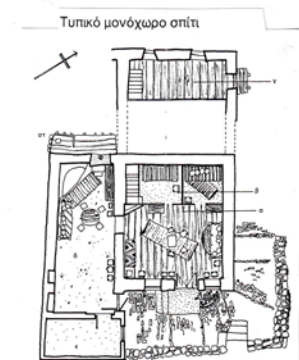
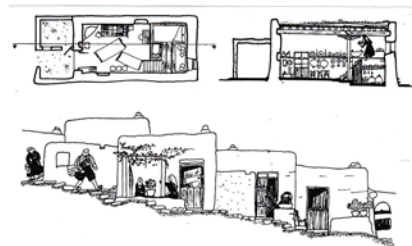

μονόχωρο πλατυμέτωπο κρητικό σπίτι

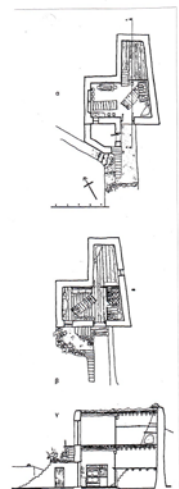
μονόχωρο πλατυμέτωπο καμαρόσπιτο

Σκυριανό σπίτι

τυπικό μονόχωρο
σπίτι κτηνοτροφικής οικογένειας
αρχοντικό σπίτι

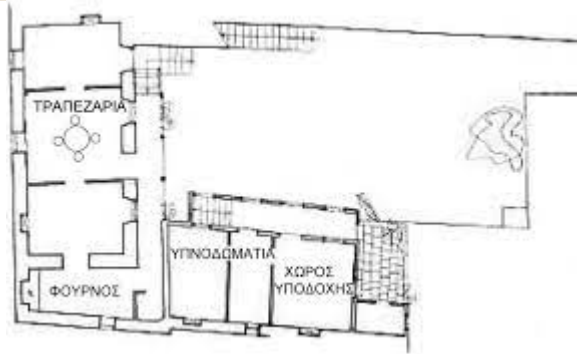
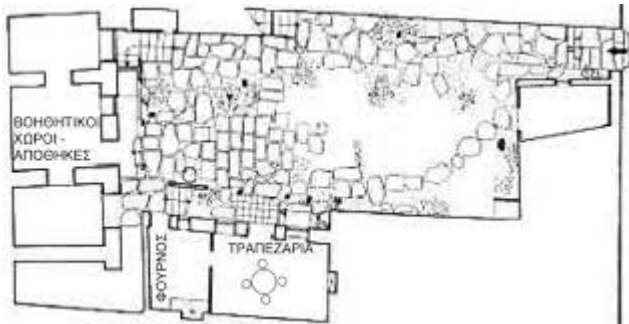

αρχοντικό σπίτι

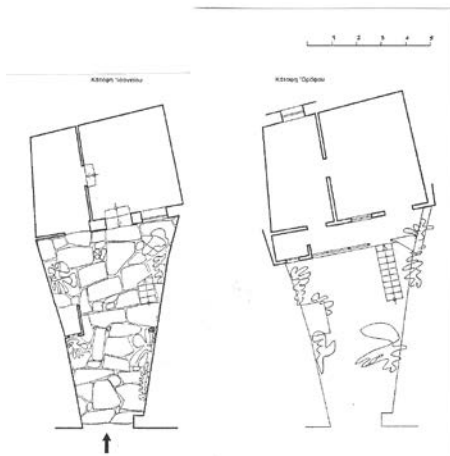

σπίτι κτηνοτροφικής οικογένειας

Παλιά Αθηναϊκά σπίτια

κατοικία οδός Τριπόδων 42, Πλάκα

κατοικία, οδός Βίκτωρος Ουγκώ 44, Μεταξουργείο